

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4238 від 20.10.2020
Народний депутат України
А. Стріхарський

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення сплати податку на доходи фізичних осіб до відповідних місцевих бюджетів за фактичним місцезнаходженням відокремленого підрозділу юридичної особи»

У проекті шляхом внесення змін до Податкового кодексу України (далі – ПК) пропонується поширити порядок сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб до бюджету юридичними особами, у тому числі, їх філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами, *«зокрема, на виробничі структурні підрозділи, функціональні структурні підрозділи апарату управління»*. З цією метою, зокрема, пропонується змінити у ПК визначення поняття «відокремлені підрозділи», встановити відповідальність за порушення вимог щодо сплати податку на доходи фізичних осіб за місцезнаходженням відокремленого підрозділу.

Метою проекту згідно із пояснювальною запискою до нього є «збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок податку на доходи, який нараховується працівникам відповідного функціонального структурного підрозділу апарату управління юридичної особи та виробничого структурного підрозділу юридичної особи за його фактичним місцезнаходженням; рівномірне та справедливе розподілення податку на доходи фізичних осіб в залежності від кількості функціональних та виробничих структурних підрозділів юридичної особи у відповідному регіоні».

Проект з реєстр. № 4238 та такою ж назвою відсутній у Плані законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік, затвердженому постановою Верховної Ради України від 16 червня 2020 року № 689-ІХ. Водночас, у п. 834 цього Плану міститься проект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зарахування податку з доходів фізичних осіб», спрямований на «сприяння сплаті та перерахуванню податку, нарахованого та утриманого з найманих працівників відокремлених і виробничих структурних підрозділів юридичних осіб, до місцевих бюджетів за належністю, а саме – за місцем розташування таких підрозділів» (суб'єкт права законодавчої ініціативи – народний депутат України).

Зазначимо, що і на момент підготовки висновку проект з реєстр. № 4238 та такою ж назвою у Плані законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженому постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX, відсутній. Водночас, у п. 109 цього Плану міститься проект, який передбачає, серед іншого, «перегляд положень щодо сплати податку на доходи фізичних осіб з метою розподілу сплаченого податку між бюджетами громад, де безпосередньо здійснюється діяльність підприємств та місцем реєстрації фізичної особи» (відповідальні – «Мінфін, ДПС»).

Головне управління, розглянувши проект у стислий термін, вважає за доцільне зауважити наступне.

1. Насамперед, визнаючи у цілому актуальність проблеми місця зарахування коштів від податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО), як передумови для їх справедливого розподілу між відповідними бюджетами з метою збалансування їх ресурсної бази та видаткових повноважень, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на тому, що вказана проблема є комплексною та достатньо складною для вирішення, оскільки знаходиться у площині відносин, що формуються у системі «місце проживання платника податку – робоче місце платника податку – місце отримання публічних послуг платником податку». Співвідношення між вказаними елементами цієї системи у розрізі територіальних громад України є різним, що визначається рівнем розвитку сфери прикладання праці, інфраструктурною облаштованістю відповідних територій тощо, що, відповідним чином, визначає рівні зайнятості громадян за місцем проживання, маятникової трудової міграції, доступу до основних послуг – освіти, охорони здоров'я тощо. При цьому, на високу мінливість видаткових повноважень місцевих бюджетів, а, відтак, і потребу у фінансових ресурсах, впливають такі чинники, як: постійне реформування системи надання публічних послуг, у першу чергу, освітянських та медичних; неспівпадання місць проживання, реєстрації та роботи громадян, що особливо характерним та масштабним за обсягом є для великих урбанізованих центрів; активне впровадження форм віддаленої (надомної та дистанційної) роботи тощо. Доречним також вбачається врахування і такого аспекту, як створення належних стимулів для органів місцевої влади щодо створення умов для розвитку сфери прикладання праці та підвищення рівня інфраструктурної облаштованості на підпорядкованій території. Таким чином, значна диференціація територіальних громад за рівнем соціально-економічного розвитку, характером зайнятості та мобільності громадян, наданням їм публічних послуг, співвідношенням ресурсної бази та обсягом і структурою видаткових повноважень місцевих бюджетів тощо викликає високу варіативність підходів до вибору моделі (або ж, не виключено, моделей, враховуючи багатогранність проблематики) сплати (зарахування) ПДФО та його розподілу між відповідними бюджетами.

2. З приводу пропозицій проекту вважаємо за доцільне зазначити таке.

2.1. В оновленому пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПК пропонується встановити, що «відокремлені підрозділи – філії, представництва, *виробничі структурні підрозділи* (виробництва, цехи, відділення, дільниці, бригади, бюро,

лабораторії тощо), *функціональні структурні підрозділи апарату управління* (управління, відділи, бюро, служби тощо) та інші підрозділи *юридичної особи, які розташовані поза місцезнаходженням юридичної особи та отримали погодження про їхнє розміщення у відповідних органів місцевого самоврядування в порядку, встановленому чинним законодавством*».

Таким чином, за пропонованого визначення *для цілей оподаткування* відокремлені підрозділи та структурні (виробничі та функціональні) підрозділи фактично ототожнюється, що є дискусійним у концептуальному відношенні, оскільки статус цих підрозділів є *різним*. Зокрема, за своєю природою структурні підрозділи хоча й мають, як і відокремлені підрозділи, статус певної окремої структурної одиниці, разом із тим, на відміну від них, таке їх виділення відбувається лише організаційно, у межах самої організації, – такі підрозділи не є самостійними і не можуть існувати окремо від суб'єкта господарювання у цілому.

Принагідно зауважимо, що, на наш погляд, виходячи із декларованої у проекті мети, мова має йти виключно про підрозділи (як відокремлені, так і структурні (виробничі та функціональні)) юридичної особи, які розташовані на території іншої територіальної громади, ніж така юридична особа, *для цілей оподаткування ПДФО*, у даному випадку, з метою сплати та подальшого зарахування податку, нарахованого їх *працівникам*, за місцезнаходженням такого підрозділу.

2.2. Змінами до ст. 127 ПК пропонується встановити відповідальність за порушення вимог щодо сплати ПДФО за місцезнаходженням відокремленого підрозділу. Звертаємо увагу на те, що ст. 127 ПК виключено на підставі Закону від 16.01.2020 № 466-IX.

2.3. Виглядає зайвим вміщення у пп. 168.4.2 п. 168.4 ст. 168 ПК уточнення «(зокрема виробничі структурні підрозділи, функціональні структурні підрозділи апарату управління)», оскільки в оновленому пп. 14.1.30 п. 14.1 ст. 14 ПК викладене узагальнююче поняття «відокремлені підрозділи», яке включає вказані підрозділи і саме яке, без будь-якого уточнення окремих видів підрозділів, має повсюдно вживатися у відповідних приписах ПК. Крім того, у наведеному приписі є некоректним уточнення «зокрема», оскільки може розумітись як таке, що розширює вказане визначення «відокремлені підрозділи».

2.4. Слід зауважити, що положення п. 168.4 ст. 168 ПК кореспондуються із ч. 2 ст. 64 Бюджетного кодексу України, що зумовлює необхідність їх узгодження між собою.

2.5. Стосовно терміну набрання чинності Законом, проект якого розглядається, звертаємо увагу на необхідність дотримання вимог ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України, за якою «закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються: не пізніше 15 липня року, що передуює плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду; після 15 липня року, що передуює плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим».

2.6. До проекту, всупереч вимогам ст. 27 БК та ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, не надано фінансово-економічне обґрунтування (включаючи розрахунки), зокрема, щодо впливу на доходи відповідних бюджетів.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: І. Крегул

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/140173 від 23.04.2021

486692